

Kh:n ote § 243/16.6.2014 Lausunto metropolihallintolakia valmistelevan työryhmän väliraportista

Valtionvarainministeriö pyytää lausuntoa metropolihallintoa valmistelevan työryhmän väliraportista 4.7.2014 mennessä.

Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman linjausten toteuttamiseksi valtiovarainministeriö asetti työryhmän valmistelemaan metropolihallintoa koskevaa lainsäädäntöä toimikaudeksi 4.10.2013 – 15.9.2014. Työryhmän väliraportista on pyydetty lausunnot 4.7.2014 mennessä. Työryhmä jatkaa ehdotusten valmistelua lausuntopalautteen pohjalta. Luonnos hallituksen esitykseksi valmistuu 15.9.2014 mennessä, jonka jälkeen siitä pyydetään lausuntoa. Eduskuntaan hallituksen esitys on aikataulun mukaan tarkoitus viedä vuoden 2015 alussa.

Väliraportti

Väliraportti on kolmiosainen, jossa ensimmäinen osa käsittelee nykytilaa ja tavoitteita, toinen osa työryhmän kartoittamia vaihtoehtoja ja kolmas osa työryhmän alustavia ehdotuksia.

Työryhmän alustavat ehdotukset

- Metropolihallinnosta säädettäisiin erillislaissa (metropolihallintolaki) sekä tehtäväkohtaisissa erityislaissa.
- Metropolihallinnon tehtäväkokonaisuudet olisivat maankäyttö, asuminen, liikenne, kilpailukyky, elinkeino- ja innovaatiopolitiikka, segregatio, työvoima ja maahanmuutto.
- Toimieliminä hallituksen linjauksen mukaisesti vaaleilla valittava valtuusto ja lisäksi metropolihallitus, metropolijohtaja, lakisääteiset lautakunnat ja muut toimielimet. Metropolivaali toimitettaisiin samalla tavalla ja samalla aikataululla kuin kunnallisvaalit.

Työryhmä ehdottaa kahta seuraavaa vaihtoehtoista toteutustapaa metropolihallinnon perustamiseksi:

Vähimmäistehtävät -malli:

- Metropolihallinnon tehtävät olisivat pääosin strategisia ja osittain operatiivisia. Operatiivisia olisivat erityisesti joukkoliikenteen järjestäminen ja rakennuttamispalvelut.
- Metropolihallinto olisi pakkokuntayhtymä, jolla olisi vaaleilla valittu valtuusto. Valtuuston vaali toteutettaisiin mahdollisesti siten, että metropolialue olisi yhtenä vaalipiirinä, mutta alueellisen edustavuuden korostuessa muut mallit ovat mahdollisia.
- Rahoitusjärjestelmä: kunnille osoitettavat maksuosuudet, joiden suuruusluokka olisi n. 250 euroa/asukas tai noin 5 % verotuloista. Maksuosuuksien perusteista säädettäisiin laissa. Rahoituksesta päätösvalta voisi olla joko kunnilla tai valtioneuvostolla.
- Aluerajaus: metropolihallintoon kuuluisivat ydinalueen 10 kunnan ohella 6 taajama- ja työssäkäyntiperusteella määriteltyä kuntaa (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi, Kerava, Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula, Sipoo, Vihti, Mäntsälä, Hyvinkää, Lohja, Porvoo ja Riihimäki)

Laaja -malli:

- Metropolihallinnon tehtävät ovat sekä strategisia että operatiivisia. Operatiivisia olisivat vähimmäismalliin sisältyvien ohella tien ja kadunpito, metron ja mahdollisen jokeriradan hallinnointi, tuetun asuntotuotannon omistaminen sekä HSY:ltä siirtyvät vesi- ja jätehuollon operatiiviset tehtävät.

- Metropolihallinto olisi perustuslain 12 § 4 momentin mukainen kuntaa suuremmalla alueella toteutettu itsehallintojärjestelmä.
- Rahoitusjärjestelmä: metropolivero (tulovero), jonka suuruus olisi alustavan arvion mukaan 3 - 3,5 %. Alueen kuntien tulisi voida alentaa omaa verotustaan vastaavasti niille kuuluvien tehtävien vähentyessä. Täydentävinä rahoituslähteinä mm. asiakasmaksut, valtionosuuksien ohjaaminen suoraan metropolihallinnolle
- Aluerajaus: Metropolihallintoon kuuluisivat 10 ns. ydinalueen kuntaa (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi, Kerava, Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula ja Sipoo)

Metropolialue on Suomen tulevaisuuden kannalta keskeinen sekä maan kilpailukyvyyn että julkisen talouden näkökulmasta. Se tulee olemaan maakunnan ja Riihimäen seudun kannalta merkittävä yhteistyöalue, olipa sen maantieteellinen rajausta mikä hyvänsä.

LIITTEENÄ lausuntopyyntökirjelmä ja metropolihallintolakia valmistelevalle työryhmälle väliraportti.

(rm)

Ehdotus/KJ:

Kaupunginhallitus päättää lausuntonaan todeta seuraavaa: Riihimäen seutukunnalla on pitkät perinteet tiivistä yhteistyöstä sekä maakunnan että seudun kuntien kesken ja seutukunta on selkeä toiminnallinen osa Kanta-Hämeen maakuntaa. Väliraportissa esitetty ratkaisu vaikeuttaa em. yhteistyötä pilkkoen Kanta-Hämeen maakunnan Riihimäen seutukunnan ja on näin ollen käytännössä mahdoton.

Maakunnallinen yhteistyö MAL yms. asioissa on ollut sujuvaa. Jos Riihimäki siirretään metropolihallintokokonaisuuteen, nykyinen vahva ja toimiva kokonaisuus vaarantuu. Todettakoon, että Hausjärven ja Lopen kuntien sekä Riihimäen kaupungin välinen kuntarakennelain mukainen selvitys on meneillään.

Väliraportissa esitetty ratkaisu on kustannusvaikutuksiltaan erittäin raskas Riihimäen kaupungille ja vaikeuttaa merkittävästi kuntatalouden tilaa. Metropolihallinto esitettyssä muodossa asettaa myös alueeseen kuuluvat kunnat ja kuntien asukkaat taloudellisesti eriarvoiseen asemaan verrattuna muuhun maahan.

Keväällä tehtyyn soteratkaisuun liittyvää järjestämisvastuuta ei käytännössä voi osoittaa metropolihallinnolle, olipa aluejaotus mikä tahansa.

Riihimäen kaupunki pitää hyvän hallintotavan vastaisena menettelyä, jossa Riihimäki on esitetty osaksi metropolialuetta käymättä mitään keskustelua kaupungin kanssa.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku
Lähempiä tietoja antaa

päätösote/ sähköpostilla valtionvarainministerio@vm.fi ja kirjaamo@ymparisto.fi, Hausjärven kunta, Lopen kunta, Hämeen liitto, kehittämispäällikkö
ei muutoksenhakuoikeutta (KuntaL 91 §)
kehittämispäällikkö Ritva Mustonen, puh. 019 758 4071